

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-101

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

PO-C1 : Compulsory Paper

(Modern Political Thinkers)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Explain Locke's theory of Social Contract.

(ii) Explain Marxian Historical Materialism.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Critically examine Machiavelli's views on State.

(ii) Explain Rousseau's views on Sovereignty.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

(i) Discuss the Hegel's dialecticism.

(ii) Examine Marx's theory of class struggle.

(iii) Explain Machiavelli's views on Religion and Morality.

(iv) Explain Rousseau's concept of General Will.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (i) Machiavelli's views on human nature
 - (ii) Marx's views on revolution
 - (iii) Locke's views on natural rights
 - (iv) Hegel's concept of Rights and Liberty
 - (v) Rousseau's views on human nature
 - (vi) Hegel's views on Idealism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]
- (i) लॉकचा सामाजिक करार सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - (ii) मार्क्सचा ऐतिहासिक भौतिकवाद स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]
- (i) मॅकिव्हेलच्या राज्यविषयक विचारांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
 - (ii) रूसोचे सार्वभौमत्वविषयक विचार स्पष्ट करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]
- (i) हेगेलच्या द्वंद्ववादाची चर्चा करा.
 - (ii) मार्क्सच्या वर्गसंघर्षाच्या सिद्धांताचे परीक्षण करा.
 - (iii) मॅकिव्हेलीचे धर्म आणि नैतिकता याबाबतचे विचार स्पष्ट करा.
 - (iv) रूसोची सामुहिक ईहा ही संकल्पना स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) मॅकिव्हेलीचे मानवी स्वभावविषयक विचार
- (ii) मार्क्सचे क्रांतीविषयक विचार
- (iii) लॉकचे नैसर्गिक हक्कविषयक विचार
- (iv) हेगेलची अधिकार आणि स्वातंत्र्यविषयक संकल्पना
- (v) रूसोचे मानवी स्वभावविषयक विचार
- (vi) हेगलेचे आदर्शवादविषयक विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-102

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

[PO-C2 : Compulsory Paper]

(Public Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain the Traditional Approaches and Modern Approaches to the study of Public Administration.
 - (2) What is Bureaucracy ? Discuss the merits and demerits of Bureaucracy.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain the principles of Organization.
 - (2) Explain the difference between Public and Private Administration.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (1) Explain the various methods of recruitment of Civil Servants.
 - (2) Discuss the nature and scope of Public Administration.

P.T.O.

- (3) Explain the Budgetary process of India.
- (4) Write the meaning, nature and functions of Management.
4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (1) Nature of New Public Administration
- (2) Budgetary Process in U.K.
- (3) Employer-Employee Relations
- (4) Significance of Training for Civil Services
- (5) Bases of Organisation
- (6) Significance of Public Administration.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (1) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासातील परंपरागत आणि आधुनिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- (2) नोकरशाही म्हणजे काय ? नोकरशाहीच्या गुण-दोषांची चर्चा करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (1) संघटनेची तत्वे स्पष्ट करा.
- (2) लोकप्रशासन व खाजगी प्रशासन यातील फरक स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) नागरी सेवकांच्या भरतीच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.
- (2) लोकप्रशासनाच्या स्वरूप व व्याप्ती बाबत चर्चा करा.
- (3) भारतातील अर्थसंकल्पीय प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- (4) व्यवस्थापनाचा अर्थ, स्वरूप आणि कार्य लिहा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) नवलोकप्रशासनाचे स्वरूप
- (2) इंग्लंडमधील अर्थसंकल्पीय प्रक्रिया
- (3) मालक-सेवक संबंध
- (4) नागरी सेवेच्या प्रशिक्षणाचे महत्व
- (5) संघटनेचे आधारभूत घटक
- (6) लोकप्रशासनाचे महत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-103

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

PO-C3 : Compulsory Paper

(Constitutional Process in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Discuss Centre-State relations and evaluate the role of Sarkaria Commission.

(ii) Discuss the nature of Indian Constitution.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Examine the role of Judiciary of India.

(ii) Explain the relation between Fundamental Rights and Directive Principles.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

(i) Discuss the state autonomy and evaluate the multilevel federalism.

(ii) Explain Electoral Reforms in India.

P.T.O.

(iii) Discuss the structure and powers, functions, role of the Supreme Court of India.

(iv) Explain rights of Individual in Constitution of India.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

(i) Constituent Assembly;

(ii) Role of Prime Minister;

(iii) Functions of Lok Sabha Speaker;

(iv) Judicial Activism;

(v) Economic Directive Principles;

(vi) Parliamentary Sovereignty.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) केंद्र-राज्य संबंधाची चर्चा करून सरकारिया आयोगाच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

(ii) भारतीय राज्यघटनेच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (500 शब्दात) : [20]

(i) भारतातील न्यायमंडलाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

(ii) मूलभूत हक्क आणि मार्गदर्शक तत्वे यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (i) राज्य स्वायत्तता म्हणजे काय ? बहुस्तरीय संघराज्याचे मूल्यमापन करा.
- (ii) भारतातील निवडणूक सुधारणा स्पष्ट करा.
- (iii) भारतातील सर्वोच्च न्यायालयाची रचना, अधिकार, कार्ये व भूमिका स्पष्ट करा.
- (iv) भारतीय राज्यघटनेतील व्यक्तीचे अधिकार स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा. (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) घटना समिती
- (ii) पंतप्रधानाची भूमिका
- (iii) लोकसभा सभापतीचे कार्य
- (iv) न्यायालयीन कार्यप्रवणता
- (v) आर्थिक मार्गदर्शक तत्वे
- (vi) संसदेचे सार्वभौमत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-104

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

[PO-01 : Optional Paper]

(Political Thought in Modern India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

- (1) Examine Mahatma Gandhi's concept on 'Non-violence'.
- (2) Explain Raja Ram Mohan Roy's views on Law and Judicial System.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

- (1) Examine Pandit Nehru's concept of Secularism.
- (2) Write an essay on Maulana Azad's views on Education and Religion.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

- (1) Explain Mahatma Gandhi's idea on Gramrajya.
- (2) Explain Dr. Ambedkar's views on Liberty and Equality.

- (3) Discuss Pandit Nehru's views of Democratic Socialism.
(4) Explain Raja Ram Mohan Roy's views on Liberalism.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Maulana Azad's views on Nationalism.
(2) Dr. Ambedkar on Liberalism.
(3) Pandit Nehru and Humanism.
(4) Mahatma Gandhi's Concept of Trusteeship.
(5) Raja Ram Mohan Roy's Critique of Religion.
(6) Dr. Ambedkar's idea of 'Social Justice'.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) महात्मा गांधींच्या अहिंसाविषयक संकल्पनेचे परीक्षण करा.
(2) राजा राममोहन रॉय यांचे कायदा व न्यायविषयक विचार स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) पंडित नेहरू यांच्या धर्मनिरपेक्षतेविषयक संकल्पनेचे परीक्षण करा.
(2) मौलाना आझाद यांच्या शिक्षण व धर्मविषयक विचारावर निबंध लिहा.

3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) महात्मा गांधींची ग्रामराज्याची कल्पना स्पष्ट करा.
- (2) डॉ. आंबेडकरांचे स्वातंत्र्य आणि समताविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (3) पंडित नेहरूंच्या लोकशाही समाजवादविषयक विचारांची चर्चा करा.
- (4) राजा राममोहन रॉय यांचा उदारमतवादी विचार स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) मौलाना आझाद यांचा राष्ट्रवादविषयक विचार.
- (2) डॉ. आंबेडकरांचा उदारमतवाद.
- (3) पंडित नेहरूंचा मानवतावाद.
- (4) महात्मा गांधींची विश्वस्त कल्पना.
- (5) राजा राममोहन रॉय यांची धर्मावरील टिका.
- (6) डॉ. आंबेडकरांचा सामाजिक न्यायविषयक विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-105

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

Paper—PO-02 : Optional

(Modern Political Ideologies)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

- 1.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain various types of Democratic Socialism.
 - (2) Critically examine Cultural and Ethnic Nationalism.

- 2.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Describe the meaning and nature of Fascism.
 - (2) Define Liberalism. Explain Modern Liberalism.

- 3.** Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) Describe the concept of Corporate State.
 - (2) Explain Marx's concept of Dialectical Materialism.
 - (3) Explain the nature of Social Democracy.
 - (4) State the principles of Democratic Socialism.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Marx's theory of Alienation
- (2) Classical Liberalism
- (3) Neo-fascism
- (4) Marx's concept of Ideology
- (5) Religious nationalism
- (6) Causes of emergence of Fascism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) लोकशाही समाजवादाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- (2) सांस्कृतिक आणि वांशिक राष्ट्रवादाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) फॅसिझमचा अर्थ आणि स्वरूप वर्णन करा.
- (2) उदारमतवादाची व्याख्या लिहा. आधुनिक उदारमतवाद स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दात) : [20]

- (1) महामंडळात्मक राज्याची संकल्पना वर्णन करा.
- (2) मार्क्सची द्वंद्वत्मक भौतिकवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (3) सामाजिक लोकशाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (4) लोकशाही समाजवादाची मूलतत्त्वे सांगा.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) :

[20]

- (1) मार्क्सचा परात्मभावाचा सिद्धांत
- (2) अभिजात उदारमतवाद
- (3) नव-फॅसिस्टवाद
- (4) मार्क्सची विचारप्रणालीची संकल्पना
- (5) धार्मिक राष्ट्रवाद
- (6) फॅसिझमच्या उदयाची कारणे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-106

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

Paper—PO-03 : (Optional)

(Indian Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain historical background of Indian Administration.
 - (2) Evaluate the role and functions of the Prime Minister in the context of Indian Administration.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain the executive and discretionary powers of the Governor.
 - (2) State the structure, functions and powers of Public Service Commission.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (1) Describe the objectives of the National Development Council.
 - (2) State the challenges regarding development before Indian Administration.
 - (3) Explain the role of Chief Minister in Council of Ministers.
 - (4) Comment on 'The concept of Public Accountability in Administration'.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Indian Independence Act of 1947.
- (2) State Services
- (3) Administrative reforms in Civil Services.
- (4) Public Account Committee.
- (5) Role of Committees in the Indian Administration.
- (6) Prime Minister's Office.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) भारतीय प्रशासनाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
- (2) भारतीय प्रशासनाच्या संदर्भात पंत प्रधानाच्या भूमिका व कार्याचे मुल्यमापन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) राज्यपालांचे कार्यकारी आणि विवेकाधीन अधिकार स्पष्ट करा.
- (2) लोक सेवा आयोगाची रचना, कार्ये व अधिकार सांगा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दात) : [20]

- (1) राष्ट्रीय विकास परिषदेची उद्दिष्ट्ये वर्णन करा.
- (2) भारतीय प्रशासनापुढील विकासासंबंधी आव्हाने सांगा.
- (3) मुख्यमंत्र्याची मंत्रीमंडळातील भूमिका स्पष्ट करा.
- (4) “प्रशासनातील लोक उत्तरदायित्वाची संकल्पना” यावर भाष्य करा.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) :

[20]

- (1) स् 1947 चा भारतीय स्वतंत्रताविषयक कायदा
- (2) राज्य सेवा
- (3) सनदी सेवेच्या प्रशासकीय सुधारणा
- (4) लोकलेखा समिती
- (5) भारतीय प्रशासनातील समित्यांची भूमिका
- (6) पंत प्रधानाचे कार्यालय.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-107

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

Paper—PO-04 : Optional

(Development Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Describe the meaning and nature of Development Administration.
 - (2) Explain various patterns of people's participation in development.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) State various areas of Development Administration.
 - (2) Explain the problems related to recruitment of Bureaucracy.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (1) Discuss the specialist and generalist dichotomy in democracy.
 - (2) State the policy of 'Industry' in Development Administration.
 - (3) Explain the problems of development in development countries.
 - (4) Explain 73rd amendment regarding peoples self-development and empowerment.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Scope of Development Administration.
- (2) Changing role of Public Administration.
- (3) Influence of socio-political elements in development process.
- (4) Problems related to training of Bureaucracy.
- (5) Policy of 'Agriculture' in Development Administration.
- (6) Role of Democracy Vs. Development Process.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) विकास प्रशासनाचा अर्थ आणि स्वरूप वर्णन करा.
- (2) विकास प्रक्रियेतील लोकसहभागाचे विविध आकृतीबंध स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) विकास प्रशासनाची विविध क्षेत्रे सांगा.
- (2) नोकरशाहीतील भरती संदर्भातील समस्या स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दात) : [20]

- (1) लोकशाहीतील सामान्यज्ञ आणि विशेषज्ञ यातील भेदांची चर्चा करा.
- (2) विकास प्रशासनातील 'उद्योग धोरण' सांगा.
- (3) विकसनशील देशातील विकास प्रक्रिये समोरील समस्या स्पष्ट करा.
- (4) 73वी घटनादुरुस्ती लोकांचा स्वयंविकास आणि सक्षमीकरण संदर्भात स्पष्ट करा.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) विकास प्रशासनाची व्याप्ती.
- (2) लोकप्रशासनाची बदलती भूमिका
- (3) विकास प्रक्रियेतील सामाजिक-राजकीय घटकांचा प्रभाव
- (4) नोकशाहीतील प्रशिक्षण संदर्भातील समस्या
- (5) विकास प्रशासनातील 'कृषी धोरण'
- (6) लोकशाही भूमिका विरुद्ध विकास प्रक्रिया.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-108

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

Paper—PO-05 : Optional

(India's Foreign Policy)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain objectives of India's Foreign Policy.
 - (2) Discuss Historical Background of Non-alignment Movement.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Describe salient features of Indian Nuclear Policy.
 - (2) Explain continuity and change in India's foreign policy.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) State basic principles of Indian Foreign Policy.
 - (2) Explain India's approach to the U.N.
 - (3) Describe geo-political determinants of India's Foreign Policy.
 - (4) State strategic importance of Indian Ocean.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) India as a regional power
- (2) Globalisation and India
- (3) Role played by India in Non-aligned Movement
- (4) C.T.B.T.
- (5) Havana Conference
- (6) Leadership as a determinant of India's Foreign Policy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) भारताच्या परराष्ट्र धोरणांची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (2) अलिप्ततावादी चळवळीच्या ऐतिहासिक पार्श्वभूमीची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) भारताच्या आण्विक धोरणांची ठळक वैशिष्ट्ये वर्णन करा.
- (2) भारताच्या परराष्ट्र धोरणामधील सातत्यता व बदल स्पष्ट करा.

3. कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]

- (1) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे मुलभूत तत्वे सांगा.
- (2) संयुक्त राष्ट्राबाबत भारताचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- (3) भारताचे परराष्ट्रीय धोरण निर्धारित करणारे भूराजकीय घटक वर्णन करा.
- (4) भारतीय महासागराचे सामारिक महत्व स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) :

[20]

- (1) भारत एक विभागीय सत्ता
- (2) जागतिकीकरण आणि भारत
- (3) अलिप्ततावादी चळवळीतील भारताची भूमिका
- (4) सी.टी.बी.टी.
- (5) हवाना परिषद
- (6) भारतीय परराष्ट्रीय धोरणाचा एक निर्धारक नेतृत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-201

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

PO-C4 : Compulsory Paper

[Public Policy]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Explain the role of Government in Public Policy.

(ii) Discuss the nature, scope and significance of Public Policy.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Critically examine the different Social and Economic Policies for the empowerment of women in India.

(ii) Evaluate the National Industrial Policy of India.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

(i) Higher Education Society.

(ii) Role of NGOs in Public Policy.

(iii) Role of Media in Policy Making.

(iv) 73rd–74th Amendment.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Sustainable agriculture
- (ii) Right to Information
- (iii) Globalisation
- (iv) Service Sector
- (v) Input Process
- (vi) Role of Judiciary in Policy Making.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (i) सार्वजनिक धोरणातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.
- (ii) सार्वजनिक धोरणाचे स्वरूप, व्याप्ती व महत्व यांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (i) भारतातील महिला सबलीकरणाच्या विविध सामाजिक आणि आर्थिक धोरणाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (ii) भारताच्या राष्ट्रीय औद्योगिक धोरणाचे परीक्षण करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दात) : [20]

- (i) उच्च शैक्षणिक समाज
- (ii) सार्वजनिक क्षेत्रातील स्वयंसेवी संघटनांची भूमिका
- (iii) धोरण निश्चीतीतील प्रसार माध्यमांची भूमिका
- (iv) 73 व 74वी घटनादुरुस्ती.

4. कोणत्याही चारवर टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) शास्वत कृषी-धोरण
- (ii) माहितीचा आधिकार
- (iii) जागतिकीकरण
- (iv) सेवा क्षेत्र
- (v) आदान प्रक्रिया
- (vi) धोरण निश्चीतीतील न्यायालयाची भूमिका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-202

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

PO-C5 : Compulsory Paper

(Theory of International Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the theory of Liberalism in International Politics.

(2) Discuss the issue of deterrence in the framework of the efforts at disarmament.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Critically examine Morgenthau's theory of Political Realism.

(2) Define Balance of Power and explain its characteristics and types.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

(1) Theory of Interdependence

P.T.O.

- (2) Neo-liberalism
- (3) International Political Economy
- (4) Threats to sovereignty from non-state actors.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Neo-realism
- (2) New security challenges
- (3) Microcosmic theory of conflict
- (4) Gender and international politics
- (5) North-South Dialogue
- (6) Ecology and International Politics.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील उदारमतवादी सिद्धांताची चर्चा करा.
- (2) निशस्त्रीकरणाच्या प्रयत्नांच्या चौकटीत प्रतिरोधाच्या मुद्द्यांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) मॉर्गेथॉच्या राजकिय वास्तववादाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (2) सत्ता संतुलनाची व्याख्या सांगून त्याची वैशिष्ट्ये व प्रकार सांगा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) परस्परावलंबनाचा सिद्धांत
- (2) नव-उदारमतवाद
- (3) आंतरराष्ट्रीय राजकीय अर्थकारण
- (4) बिगर राजकीय घटकांकडून सार्वभौमत्वाला आव्हान.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) नव-वास्तववाद
- (2) नवी सुरक्षा आव्हाने
- (3) संघर्षाचा सौक्ष्मिक सिद्धांत
- (4) लिंगभेद आणि आंतरराष्ट्रीय राजकारण
- (5) उत्तर-दक्षिण संवाद
- (6) परिस्थिती व आंतरराष्ट्रीय राजकारण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-203

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

(Compulsory Paper PO-C6)

(Comparative Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (i) Explain the system approach of the study of comparative politics.
 - (ii) Discuss the nature of Constitutionalism.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (i) Explain the powers and functions of Legislature.
 - (ii) Explain the developmental theories of comparative politics.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (i) Compare the party system in France, Switzerland and India.
 - (ii) Discuss the nature of Federalism.
 - (iii) Explain the types of pressure groups.
 - (iv) Discuss the role of bureaucracy.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Functions of Chief Executive.
- (ii) Judicial Review in India
- (iii) Challenges of Constitutionalism.
- (iv) Merits of Bureaucracy.
- (v) Legislative powers of USA President.
- (vi) Features of Indian Constitution.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एका** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) तुलनात्मक राज्यशास्त्राच्या अध्ययनातील व्यवस्था दृष्टिकोण स्पष्ट करा.
- (ii) घटनावादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) कायदेमंडळाचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.
- (ii) तुलनात्मक राज्यशास्त्राच्या अध्ययनातील विकासात्मक सिद्धांत स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]

- (i) फ्रान्स, स्वित्झर्लंड आणि भारतातील पक्ष पद्धतीची तुलना करा.
- (ii) संघराज्यवादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- (iii) दबावगटांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (iv) नोकरशाहीच्या भूमिकेची चर्चा करा.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही **चार**वर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी **100** शब्दांत) : [20]

- (i) मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्याची कार्ये.
- (ii) भारतातील न्यायालयीन पुनर्विलोकन.
- (iii) घटनावादासमोरील आव्हाने.
- (iv) नोकरशाहीचे गुण.
- (v) अमेरिकेच्या अध्यक्षाने कायदेविषयक अधिकार.
- (vi) भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-204

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

(PO-06 : Political Thought in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Critically examine the social and political ideas of V. R. Shinde.

(2) Explain Lokmanya Tilak's Doctrine of Chatusutri.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Write an essay on Mahatma Phule's contribution to 'Social Movement'.

(2) Examine Savarkar's model of 'Nationalism'.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

(1) Comment on Acharya Javdekar's theory of Satyagrahi Samajvad.

(2) Explain Javdekar's interpretation of Indian National Movement.

P.T.O.

(3) Discuss Lokmanya Tilak's views on Cultural Nationalism.

(4) Mahatma Phule's views on 'Power'.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

(1) Savarkar and Hindutva.

(2) Acharya Javdekar's views on 'Democratic Socialism'.

(3) Mahatma Phule's critique of 'Brahminism'.

(4) V. R. Shinde's views on 'Untouchability'.

(5) Acharya Javdekar's views on 'Gandhism'.

(6) V. D. Savarkar and Militarization.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(1) वि. रा. शिंदे यांच्या सामाजिक व राजकीय विचारांची सटीक चिकित्सा करा.

(2) लोकमान्य टिळकांचा चतुःसुत्री कार्यक्रम स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(1) महात्मा फुले यांचे 'सामाजिक चळवळीतील' योगदान या विषयावर निबंध लिहा.

(2) सावरकरांच्या राष्ट्रवादाच्या प्रारूपांची चिकित्सा करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) आचार्य जावडेकर यांच्या 'सत्याग्रही समाजवाद' सिद्धांतावर भाष्य करा.
- (2) आचार्य जावडेकरांचा भारतीय राष्ट्रीय चळवळी संबंधीचा अन्वयार्थ स्पष्ट करा.
- (3) लोकमान्य टिळकांच्या 'सांस्कृतिक राष्ट्रवाद' विषयक विचारावर चर्चा करा.
- (4) महात्मा फुलेंचे 'सत्ता' विषयक विचार.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) सावरकर आणि हिंदुत्व.
- (2) आचार्य जावडेकरांचे 'लोकशाही समाजवाद' विषयक विचार.
- (3) महात्मा फुलेंची ब्राम्हण्यवादावरील टीका.
- (4) वि. रा. शिंदे यांचे 'अस्पृश्यता' विषयक विचार.
- (5) 'गांधीवाद' विषयक आचार्य जावडेकरांचे विचार.
- (6) वि. दा. सावरकर आणि लष्करीकरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-205

M.A. (Second Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

[PO-07 : Optional Paper]

(Contemporary Political Ideologies)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Discuss Humanistic Interpretation of Marx.

(2) Explain the types of Feminism.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Evaluate the class theories of Neo-Marxists.

(2) Explain the different forms of the Environmentalism.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

(1) State the contribution of 'End of Ideology' debate by Seymour Lipset.

- (2) Explain Neo-Liberal thought by Friedrich Hayek.
- (3) Describe the nature of Feminism.
- (4) Discuss the concept of Green Democracy.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Women Liberation.
- (2) Theory of Alienation.
- (3) Critical view of C.B. McPherson of End of Ideology debate.
- (4) Orthodox Marxism.
- (5) Origin of Liberalism.
- (6) Meaning of Environmentalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) मार्क्सच्या मानवतावादी विश्लेषणाची चर्चा करा.
- (2) स्त्रीवादाचे प्रकार स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) नवमार्क्सवाद्यांच्या वर्ग सिद्धांतांचे परीक्षण करा.
- (2) पर्यावरणवादाची विविध रूपे स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) सेमूर लिपसेट यांचे 'विचारप्रणालीचा अंत' चर्चेतील योगदान सांगा.
- (2) फ्रेड्रिक हेक् यांचे नवउदारमतवादी विचार स्पष्ट करा.
- (3) स्त्रीवादाचे स्वरूप विशद करा.
- (4) 'ग्रीन डेमॉक्रसी' संकल्पना स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) स्त्री मुक्ती.
- (2) परात्मभव सिद्धांत.
- (3) सी. बी. मॅक्फरसन यांच्या 'विचारप्रणालीचा अंत' चर्चेवरील टीकात्मक दृष्टिकोन.
- (4) सनातनी मार्क्सवाद.
- (5) उदारमतवादाचा उगम.
- (6) पर्यावरणवादाचा अर्थ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-206

M.A. (II Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

[PO-08 : Optional Paper]

(State and Local Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Evaluate the Right to Information.

(2) State the welfare responsibilities of State Government.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the importance of 73rd Constitutional Amendment in the development of Panchayat Raj System.

(2) Critically examine the power and functions of Chief Minister.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Discuss the 74th Constitution Amendment.

(2) Explain the role and functions of Lokayukta.

P.T.O.

- (3) Discuss the structure of State Secretariat.
- (4) "The legislature plays an important role in making the state administration accountable." Comment.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Cantonment Boards
- (2) Municipalities
- (3) Lokpal
- (4) District Collector
- (5) Mayor
- (6) Governor.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) माहितीच्या अधिकाराचे मूल्यमापन करा.
- (2) राज्य शासनाची कल्याणकारी जबाबदारी लिहा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) पंचायतराज व्यवस्थेच्या विकासातील 73व्या घटनादुरुस्तीचे महत्व स्पष्ट करा.
- (2) मुख्यमंत्र्याचे अधिकार आणि कार्याचे टीकात्मक परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) 74व्या घटनादुरूस्तीवर चर्चा करा.
- (2) लोकायुक्ताची भूमिका व कार्य स्पष्ट करा.
- (3) राज्य सचिवाल्याच्या रचनेवर चर्चा करा.
- (4) “राज्य प्रशासनाला जबाबदार बनविण्यात कायदेमंडळ महत्वाची भूमिका बजावते.” भाष्य करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) छावणीमंडळ
- (2) नगरपालिका
- (3) लोकपाल
- (4) जिल्हाधिकारी
- (5) महापौर
- (6) राज्यपाल.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-207

M.A. (II Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

[PO-09 : Optional Paper]

(Current Trends in Development Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss the challenges over Development Administration in Globalization era.
 - (2) Explain the role of Non-official and Voluntary organizations in Development Administration.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Critically examine current trends in Development Administration.
 - (2) Examine National Industrial Policy in Development Administration.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (1) Explain the role of United Nations Organization in Development Administration.

P.T.O.

- (2) Explain the importance of Voluntary Organizations in Development Administration.
 - (3) Explain the role of service in Development Administration.
 - (4) Explain the role of Bureaucracy in Development Administration.
4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (1) UN help to development planning.
 - (2) Demand of New Economic Order for Development Administration.
 - (3) Role of state in Indian Development Administration.
 - (4) Changing nature of Development Administration.
 - (5) Machinery of Development.
 - (6) Role of Agriculture and Industry in Indian Development Administration.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
 - (1) जागतिकीकरणाच्या कालखंडातील विकास प्रशासनासमोरील आव्हानावर चर्चा करा.
 - (2) विकास प्रशासनातील बिगरसरकारी संस्था व स्वयंसेवी संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(1) विकास प्रशासनातील प्रचलित प्रवाहांचे टीकात्मक परीक्षण करा.

(2) विकास प्रशासनातील राष्ट्रीय औद्योगिक धोरणाचे परीक्षण करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

(1) विकास प्रशासनातील संयुक्त राष्ट्रांची भूमिका स्पष्ट करा.

(2) विकास प्रशासनातील स्वयंसेवी संस्थांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

(3) विकास प्रशासनातील सेवा क्षेत्राची भूमिका स्पष्ट करा.

(4) विकास प्रशासनातील नोकरशाहीची भूमिका स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

(1) विकास नियोजनात संयुक्त राष्ट्रांचे सहकार्य.

(2) विकास प्रशासनासाठी नवीन आर्थिक व्यवस्थेची मागणी.

(3) भारतीय विकास प्रशासनातील राज्याची भूमिका.

(4) विकास प्रशासनाचे बदलते स्वरूप.

(5) विकासाच्या यंत्रणा.

(6) भारतीय विकास प्रशासनात कृषी व उद्योग घटकांची भूमिका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-208

M.A. (II Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

[PO-10 : Optional Paper]

(India in World Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

- 1.** Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Review the border dispute between India and China.
 - (2) India-Russia relations in the 21st Century. Discuss.

- 2.** Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Analyse India's relations with the USA after 1990.
 - (2) Describe India's policy towards the Indian Ocean.

- 3.** Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the main issues of confrontation in India-Pakistan Relations.
 - (2) State the objectives of European union.
 - (3) Discuss the objectives of ASEAN.
 - (4) Discuss Terrorism.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (1) Globalisation
- (2) Objectives of SAARC
- (3) India and NPT
- (4) Role of USA on Kashmir Issue
- (5) Panchsheel
- (6) Anti-terrorist measures by India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील आंकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारत आणि चीन यांच्यातील सीमावादाचा आढावा घ्या.
- (2) एकविसाव्या शतकातील भारत आणि रशिया संबंधाची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) 1990 नंतरच्या भारत-अमेरिका संबंधाचे विश्लेषण करा.
- (2) हिंद महासागराविषयीचे भारताचे धोरण स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) भारत-पाकिस्तान संबंधातील संघर्षाच्या प्रमुख बाबी स्पष्ट करा.
- (2) युरोपीयन नव्यसंघाची उद्दिष्टे सांगा.
- (3) 'आसियन' संघटनेच्या उद्दिष्टांची चर्चा करा.
- (4) दहशतवादावर चर्चा करा.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही **चार** विषयांवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) जागतिकीकरण
- (2) सार्कची उद्दिष्टे
- (3) भारत आणि एन.पी.टी.
- (4) काश्मिर संदर्भात अमेरिकेची भूमिका
- (5) पंचशील
- (6) दहशतवादविरुद्धच्या भारताच्या उपाययोजना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-301

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

PO-C7 : World Politics : Issues and Debates

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) What is foreign policy ? Discuss in detail the role of the State in Foreign Policy Decision Making.

(ii) Analyse the nature of 20th century armed conflict.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Critically examine the nature of and challenges to the New World Order.

(ii) What is disarmament ? Trace the efforts made towards disarmament since 1960's.

3. Answer any *two* questions in **250** words each : [20]

(i) Features of INGOs

(ii) Civil War

(iii) Types of Terrorism

(iv) Any *two* methods of forced diplomacy.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (i) Nuclear Non-Proliferation Treaty (N.P.T.)
 - (ii) Role of the State in foreign policy decision-making
 - (iii) Features of International Non-Governmental Organisations (INGOs)
 - (iv) Nature of Armed Conflict
 - (v) Features of Terrorism
 - (vi) Difference between IGOs and INGOs.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]
- (i) परराष्ट्र धोरण म्हणजे काय ? परराष्ट्र धोरण निर्मिती प्रक्रियेत राज्याच्या भूमिकेची सविस्तर चर्चा करा.
 - (ii) 20व्या शतकातील सशस्त्र संघर्षांच्या स्वरूपाचे विश्लेषण करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]
- (i) नवीन जागतिक व्यवस्थेचे स्वरूप आणि तिच्यापुढील आव्हानांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
 - (ii) निःशस्त्रीकरण म्हणजे काय ? 1960 नंतरच्या निःशस्त्रीकरणाच्या संदर्भातील प्रयत्नांचा आढावा घ्या.
3. कोणताही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]
- (i) INGOs ची वैशिष्ट्ये
 - (ii) यादवी युद्ध
 - (iii) दहशतवादाचे प्रकार
 - (iv) दमन राजनयाच्या कोणत्याही **दोन** पद्धती

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) आण्विक प्रसारबंदी करार (NPT)
- (ii) परराष्ट्रधोरणातील निर्णयप्रक्रियेतील राज्याची भूमिका
- (iii) आंतरराष्ट्रीय बिगर-शासकीय संघटनेची (INGOs) वैशिष्टे
- (iv) सशस्त्र संघर्षाचे स्वरूप
- (v) दहशतवादाची वैशिष्टे
- (vi) आंतरराष्ट्रीय शासकीय संघटना (IGOs) व आंतरराष्ट्रीय बिगर-शासकीय संघटना (INGOs) यातील फरक.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-302

M.A. (Third Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

Po-C8 : (Compulsory)

[Comparative Government (China, France, Iran and Nigeria)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Critically examine the salient features of the Chinese Constitution.

(ii) What is constitutionalism ? Explain the development of constitutionalism in France.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Discuss the leadership structure in the Islamic Republic of Iran.

(ii) Critically examine the role of the Military in the politics of Nigeria.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions in **250** words each : [20]

- (i) Role of Chinese Communist Party in China.
- (ii) Ethnic groups in Nigeria.
- (iii) Explain the organisation, powers and function of the Judiciary in France.
- (iv) Examine the role of military in the politics of Iran.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (i) The Constitutional Council in France
- (ii) The challenge of globalisation in Iran
- (iii) Fundamental Rights in Nigeria
- (iv) The politics of violence in Iran
- (v) Influence of clergies in the politics of Iran.
- (vi) Intervention of military in the politics of China.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात..

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) चीनच्या राज्यघटनेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (ii) घटनावाद म्हणजे काय ? फ्रांसमधील घटनावादाचा विकास स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) इराणच्या इस्लामिक गणराज्यातील नेतृत्वचनेची चर्चा करा.
- (ii) नायजिरीयाच्या राजकारणात लष्कराच्या भूमिकेचे टीकात्मक परीक्षण करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) चीनमधील चायनिझ कम्युनिस्ट पार्टीची भूमिका.
- (ii) नायजिरीया मधील वांशिक गट.
- (iii) फ्रान्सच्या न्यायालयाची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.
- (iv) इराणच्या राजकारणातील लष्कराच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) फ्रान्समधील घटनात्मक मंडळ
- (ii) इराणपुढील जागतिकीकरणाची आव्हाने
- (iii) नायजिरीयातील मूलभूत हक्क
- (iv) इराणमधील हिंसेचे राजकारण
- (v) इराणच्या राजकारणातील धर्मगुरुंचा प्रभाव
- (vi) चीनच्या राजकारणातील लष्कराचा हस्तक्षेप.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-303

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

PO-C9 : Political Sociology

(Compulsory)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Examine the levels of political participation and discuss its significance.

(ii) Discuss the intellectual foundations of Political Sociology, with special reference to Max Weber and Karl Marx.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Define the term 'Political Sociology'. Discuss its nature and scope in detail.

(ii) What is 'Political Culture' ? Explain the classification of Political Culture as given by Almond and Verba.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

- (i) Factors influencing political participation.
- (ii) Types of terrorism.
- (iii) State repression as a form of collective violence.
- (iv) Process of Political Socialization.

4. Answer any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (i) Features of behaviourism.
- (ii) Civic Culture.
- (iii) Ethnic and Communal Violence.
- (iv) Consequences of terrorism.
- (v) Role of Social Movement in shaping Public Policy.
- (vi) Types of Social Movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) राजकीय सहभागाच्या पातळ्यांचे परीक्षण करून त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ii) मॅक्स वेबर आणि कार्ल मार्क्स यांनी राजकीय समाजशास्त्राला दिलेल्या बौद्धिक अधिष्ठानाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (i) 'राजकीय समाजशास्त्र' ही संज्ञा स्पष्ट करा. राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्तीची सविस्तर चर्चा करा.
- (ii) राजकीय संस्कृती म्हणजे काय ? आल्मंड आणि व्हर्वा प्रणित राजकीय संस्कृतीचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]
- (i) राजकीय सहभागावर परीणाम करणारे घटक.
- (ii) दहशतवादाचे प्रकार.
- (iii) राज्य दमन तंत्र : सामूहिक हिंसेचे माध्यम.
- (iv) राजकीय सामाजिकरणाची प्रक्रिया.
4. खालीलपैकी कोणतेही **चार** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]
- (i) वर्तनवादाची वैशिष्ट्ये.
- (ii) नागरी संस्कृती.
- (iii) वांशिक व जमातवादी हिंसा.
- (iv) दहशतवादाचे परीणाम.
- (v) सार्वजनिक धोरण ठरविण्यातील सामाजिक चळवळीची भूमिका.
- (vi) सामाजिक चळवळीचे प्रकार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-304

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

(PO-011 : Social and Political Movements in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]
 - (1) Give an overview of new social movement in India with special reference to naxalites, environment and women.
 - (2) Describe the various forms of political movements in India.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]
 - (1) Write an essay on the demand for autonomy and regional identity with special reference to Nagaland, Mizoram and Tamil Nadu.
 - (2) Critically examine the nature and consequences of naxalite movement in India.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]
 - (1) Issues of Backwardness with special reference to 'OBC' and Dalits.
 - (2) The role of Environmental movement.
 - (3) The legacy of Phule, Periyar and Dr. Ambedkar to the anticaste movement.
 - (4) The nature and consequences of working class movement in India.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Dalit Panther
- (2) Women Empowerment
- (3) Project affected persons' movement
- (4) Major issues of Landless
- (5) Movements for formation of States
- (6) OBC mobilization.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न **500** शब्दांत सोडवा : [20]

- (1) नक्षलवादी, पर्यावरणीय व महिलांच्या संदर्भातील भारतातील नविन सामाजिक चळवळींचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (2) भारतातील राजकीय चळवळींच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न **500** शब्दांत सोडवा : [20]

- (1) नागालँड, मिझोराम आणि तामिलनाडू या राज्यांच्या विशेष संदर्भात 'स्वायत्तता' आणि 'प्रादेशिक अस्मिता' या मागण्यांवर निबंध लिहा.
- (2) भारतातील नक्षलवादी चळवळीचे स्वरूप व परिणाम यांचे चिकित्सक परीक्षण करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]

- (1) 'ओबीसी' व 'दलित' यांच्या विशेष संदर्भातील मागासलेपणाचा मुद्दा.
- (2) पर्यावरणीय चळवळीची भूमिका.
- (3) जातिअंत चळवळींना फुले, पेरियार व डॉ. आंबेडकरांचा वारसा.
- (4) भारतातील कामगार वर्गाच्या चळवळीचे स्वरूप आणि परिणाम.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) दलित पॅथर
- (2) महिला सबलीकरण
- (3) प्रकल्पग्रस्तांच्या चळवळी
- (4) भूमिहिनांचे प्रमुख प्रश्न
- (5) राज्यनिर्मितीसाठीच्या चळवळी
- (6) 'ओबीसी'चे धुवीकरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-305

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

(PO-012 : State Politics in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

- (1) Give an account of issues of conflict between centre and states with reference to Maharashtra, Gujarat and Uttar Pradesh.
- (2) Explain the recommendations of Mandal Commission and OBC Politics in India.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

- (1) Explain the formation of states in India.
- (2) Critically examine the new demands of states from different sub-regions.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

- (1) The role of Dalit Politics in India.
- (2) The issues of regional identity.
- (3) The autonomy and distribution of resources.
- (4) The issues of interstate disputes with reference to river water.

P.T.O.

4. Answer any *four* of the following (in **100** words each) : [20]
- (1) Legacy of Partition
 - (2) Punjab-Haryana border dispute
 - (3) Liberalisation
 - (4) Communal Politics since 1990
 - (5) Centre-State Conflict
 - (6) Vidarbha Movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]
 - (1) महाराष्ट्र, गुजरात व उत्तरप्रदेश या राज्यांच्या संदर्भात केंद्र-राज्य संबंधातील संघर्षाच्या मुद्द्यांचा थोडक्यात आढावा घ्या.
 - (2) मंडल आयोगाच्या शिफारसी आणि भारतातील ओबीसींचे राजकारण स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]
 - (1) भारतातील राज्यनिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
 - (2) वेगवेगळ्या उपप्रादेशिक विभागातून होणाऱ्या नव्या राज्यांच्या मागण्यांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दात) : [20]
 - (1) भारतातील दलित राजकारणाची भूमिका.
 - (2) प्रादेशिक अस्मितेचा मुद्दा.
 - (3) स्वायत्तता आणि संसाधनाचे वाटप.
 - (4) आंतरराज्यीय संबंधातील नद्यांच्या पाणीवाटवाचा मुद्दा.

4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) राज्यांच्या राजकारणातील फाळणीचा वारसा
- (2) पंजाब-हरियाणा सीमा प्रश्न
- (3) उदारीकरण
- (4) भारतातील 1990 नंतरचे जातीय राजकारण
- (5) केंद्र-राज्य संघर्ष
- (6) विदर्भ चळवळ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-306

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

(PO-013 : Political Process of Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the issue of backwardness and regional imbalance in Maharashtra.

(2) Explain the rise of Maratha hegemony in Maharashtra and discuss the challenges before it.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the politics of linguistic identity in Maharashtra.

(2) Explain the impact of Globalisation on the political economy of Maharashtra.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Regional imbalance with special reference to Vidarbha.

(2) Crisis of dominant party system 1977-1995.

(3) Role of samyukta Maharashtra Samiti in the rise of Maharashtra State.

(4) Role of opposition parties in Maharashtra.

P.T.O.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Impact of castes on Maharashtra Politics
- (2) Nagpur Pact
- (3) Changing nature of Dalit Politics
- (4) Shivsena
- (5) 74th Amendment in Indian constitution and its impact on urban politics of Maharashtra
- (6) Coalition Governments.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असंतुलन व मागासलेपणाच्या मुद्द्यावर चर्चा करा.
- (2) महाराष्ट्रातील मराठा वर्चस्वाचा उदय स्पष्ट करून त्यापुढील आव्हानांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) महाराष्ट्रातील भाषिक अस्मितेच्या राजकारणावर चर्चा करा.
- (2) महाराष्ट्राच्या राजकीय अर्थकारणावर जागतिकीकरणाचा झालेला परिणाम स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दात) : [20]

- (1) विदर्भाच्या विशेष संदर्भात प्रादेशिक असंतुलन.
- (2) 1977-1995 या कालखंडातील महाराष्ट्राच्या प्रबळ पक्ष पद्धती मधील पेचप्रसंग.

- (3) महाराष्ट्र राज्याच्या उदयातील संयुक्त महाराष्ट्र समितीची भूमिका.
- (4) महाराष्ट्रातील विरोधी पक्षांची भूमिका.

4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) महाराष्ट्राच्या राजकारणावरील जातींचा प्रभाव
- (2) नागपूर करार
- (3) दलित राजकारणाचे बदलते स्वरूप
- (4) शिवसेना
- (5) भारताच्या राज्यघटनेतील 74वी घटनादुरुस्ती व तिचा महाराष्ट्राच्या शहरी राजकारणावरील परिणाम
- (6) आघाडी सरकारे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-307

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

PO-O14 : Party System in India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]
 - (1) Discuss the features of Party System in India.
 - (2) Evaluate BJP's role in Indian politics.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]
 - (1) Explain the dominant party system in Indian politics.
 - (2) Critically examine the role of Left Parties in Indian politics.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]
 - (1) Jan Sangh
 - (2) Communalism in Indian Politics
 - (3) Shiv Sena
 - (4) Coalition politics.

P.T.O.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Decline of Congress Party's dominance
- (2) NCP
- (3) BJD
- (4) An Ideology of BJP
- (5) The concept of Third Front
- (6) Rise of regional parties.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) भारतातील पक्षपद्धतीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (2) भारतीय राजकारणातील भाजपाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) भारतीय राजकारणातील प्रभुत्वशाली पक्ष-पद्धती स्पष्ट करा.
- (2) भारतीय राजकारणातील डाव्या पक्षांच्या भूमिकेचे टीकात्मक परीक्षण करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) जनसंघ

- (2) भारतीय राजकारणातील जमातवाद
- (3) शिवसेना
- (4) आघाडीचे राजकारण.

4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) काँग्रेस पक्षाच्या वर्चस्वाचा इतिहास
- (2) एन. सी. पी.
- (3) बी. जे. डी.
- (4) भाजपाची विचारसरणी
- (5) तिसरी आघाडी संकल्पना
- (6) प्रादेशिक पक्षांचा उदय.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-308

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

PO-O15 : Political Process in South Asia

(With Reference to Pakistan, Sri Lanka, Bangladesh and Nepal)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the role of military in the Politics of Pakistan.

(2) Discuss the ideology and features of the political parties in Bangladesh.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the challenges before the agriculture sector in Bangladesh.

(2) Discuss the ethnicity politics in Sri Lanka.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Challenges before the industrial sector in Nepal.

P.T.O.

- (2) Political parties in Pakistan.
- (3) Role of Fundamentalists in Bangladesh.
- (4) The land and the people of Pakistan.

4. Answer any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (1) L.T.T.E.
- (2) The role of judiciary in Bangladesh
- (3) P.P.P.
- (4) Awami League
- (5) Role of industry in Bangladesh
- (6) Role of industry in Pakistan.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) पाकिस्तानच्या राजकारणातील लष्कराच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (2) बांगलादेशातील राजकीय पक्षांची विचारप्रणाली व वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) बांगलादेशाच्या शेतीक्षेत्रापुढील आव्हाने स्पष्ट करा.
- (2) श्रीलंकेतील वांशिक राजकारणाची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) नेपाळच्या औद्योगिक क्षेत्रापुढील आव्हाने.
- (2) पाकिस्तानमधील राजकीय पक्ष.
- (3) मूलतत्त्ववादांच्याची बांगलादेशमधील भूमिका.
- (4) पाकिस्तानमधील भूप्रदेश व लोकसमूह.

4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) एल. टी. टी. ई.
- (2) बांगलादेशातील न्यायमंडळाची भूमिका.
- (3) पी. पी. पी.
- (4) आवामी लीग.
- (5) बांगलादेशातील उद्योगक्षेत्राची भूमिका.
- (6) पाकिस्तानमधील उद्योगक्षेत्राची भूमिका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-309

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

PO-O16 : Research Methodology

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the quantitative-qualitative research in Political Science.

(2) Discuss questionnaires as the technique of data collection and evaluate its strengths and weaknesses.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) “Tabulation is a fundamental component of the dissertation writing process.” Explain.

(2) Explain the importance of hypothesis in research design.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Explain the types of empirical research.

P.T.O.

(2) State the scope of the research methodology.

(3) Explain the types of bibliography.

(4) Discuss the collection of primary data.

4. Answer any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

(1) Data analysis.

(2) Types of research.

(3) Dissertation writing process.

(4) Government sources of data collection.

(5) Discuss Library research.

(6) Co-relation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(1) राज्यशास्त्रातील संख्यात्मक व गुणात्मक संशोधन पद्धती स्पष्ट करा.

(2) तथ्य संकलनाचे एक तंत्र म्हणून प्रश्नावली तंत्राची चर्चा करा. या तंत्राच्या गुण-दोषांचे परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (1) “शोधनिबंध लेखनप्रक्रियेत सारणीकरण हा मूलभूत घटक आहे.” स्पष्ट करा.
 - (2) संशोधन आराखड्यातील गृहिततत्त्वाचे महत्व स्पष्ट करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]
- (1) प्रयोगात्मक संशोधनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - (2) संशोधन पद्धतीची व्याप्ती सांगा.
 - (3) संदर्भाचे प्रकार सांगा.
 - (4) प्राथमिक तथ्य संकलनाची चर्चा करा.
4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]
- (1) तथ्य विश्लेषण.
 - (2) संशोधनाचे प्रकार.
 - (3) शोधनिबंध लेखन प्रक्रिया.
 - (4) तथ्य संकलनातील शासकीय स्रोत.
 - (5) ग्रंथालय संशोधन चर्चा करा.
 - (6) सहसंबंध.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-401

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

PO-C10 : Compulsory Paper

(Power and Society)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Define the term 'Authority'. Discuss its nature in detail.

Or

(ii) Explain the changing perspective, with regard to the 'Liberal State'.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Discuss the impact of political power upon Bureaucratic Decision Making.

Or

(ii) Ideology as a means to legitimize political interests'.
Comment.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
- (i) Types of 'Power'
 - (ii) 'Withering away of the State'
 - (iii) Bureaucracy : 'Organized Political Power'
 - (iv) End of Ideology.
4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (i) Types of 'Hegemony'
 - (ii) Features of 'Neo-Liberal State'
 - (iii) Weber's classification of 'Authority'
 - (iv) Role of 'Bureaucracy' in Public Policy Making
 - (v) Characteristics of 'Power'
 - (vi) New trends in 'Bureaucracy'.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

(i) अधिसत्तेची व्याख्या लिहून अधिसत्तेचे स्वरूप सविस्तर लिहा.

किंवा

(ii) उदारमतवादी राज्यसंदर्भातील बदलता परिप्रेक्ष्य स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

(i) नोकरशाहीतील निर्णय प्रक्रियेवरील राजकीय सत्तेच्या प्रभावाची चर्चा करा.

किंवा

(ii) 'राजकीय हितसंबंधाना अधिमान्यता देण्याचे एक साधन-विचारप्रणाली' यावर भाष्य करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (i) सत्तेचे प्रकार
 - (ii) 'राज्य हळूहळू विरून जाईल'
 - (iii) नोकरशाही : संघटीत राजकीय सत्ता
 - (iv) विचारप्रणालीचा अंत.
4. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (i) वर्चस्वाचे प्रकार
 - (ii) नव उदारमतवादी राज्याची वैशिष्ट्ये
 - (iii) वेबरचे अधिसत्तेचे वर्गीकरण
 - (iv) सार्वजनिक धोरणनिर्मितीतील नोकरशाहीची भूमिका
 - (v) सत्तेची वैशिष्ट्ये
 - (vi) नोकरशाहीतील आधुनिक प्रवाह.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-402

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

(PO-C11 : Political Theory — Key Concepts)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain J.S. Mill's views on 'Liberty'.

(2) Explain John Rawls' 'Theory of Justice'.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Critically examine the concept of 'Equality'.

(2) Critically examine the model of 'Liberal Democracy'.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

(1) Explain the meaning and nature of 'Rights'.

(2) Discuss the 'Historical Theory of Rights'.

(3) Explain the types of 'Social Justice'.

(4) Representation in 'Liberal Democracy'.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Isaiah Berlin views on 'Liberty'
- (2) Positive Liberty
- (3) Meaning of Equality
- (4) Socio-Economic dimension of Equality
- (5) Nature of Rights
- (6) Political Rights.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) जे. एस. मीलचे 'स्वातंत्र्य'विषयक विचार स्पष्ट करा.
- (2) जॉन रॉल्सचा 'न्याय सिद्धांत' स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) 'समता' संकल्पनेचे टिकात्मक परिक्षण करा.
- (2) 'उदारमतवादी लोकशाही प्रारूपाचे' टिकात्मक परिक्षण करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) हक्काचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

- (2) ऐतिहासिक हक्काच्या सिद्धांतावर चर्चा करा.
- (3) सामाजिक न्यायाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (4) उदारमतवादी लोकशाहीमधील 'प्रतिनिधित्व'.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) इसाया बर्लीनचे स्वातंत्र्यविचार
- (2) सकारात्मक स्वातंत्र्य
- (3) समतेचा अर्थ
- (4) समतेचा सामाजिक व आर्थिक आयाम
- (5) हक्कांचे स्वरूप
- (6) राजकीय हक्क.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-403

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

(PO-C12 : Political Process in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Critically evaluate the role of caste in Indian politics.
 - (ii) Examine the policies of the Indian state regarding secularism.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Trace the transition of the Indian party system from a one-party to a multi-party system.
 - (ii) Critically examine the impact of the New Economic Policy on India.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words) : [20]
 - (i) Growing importance of regional parties.
 - (ii) Features of caste associations.

P.T.O.

- (iii) Hindu communal politics since 1980's.
- (iv) Model of mixed economy.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Importance of 1989 elections
- (ii) Two reasons for the growth of Urban Constituencies
- (iii) Limitations of Dominant caste
- (iv) National Commission for Minorities
- (v) Two reasons for demand for small states
- (vi) Special Economic Zone.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) भारतीय राजकारणातील जातीच्या भूमिकेचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.
- (ii) धर्मनिरपेक्षतेच्या संदर्भात भारतीय राज्याच्या धोरणांचे परिक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) एकपक्ष पद्धतीतून बहुपक्ष पद्धतीत भारतीय पक्ष पद्धतीच्या झालेल्या संक्रमणाचा शोध घ्या.
- (ii) भारतावरील नवीन आर्थिक धोरणाच्या प्रभावाचे चिकित्सक परिक्षण करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) प्रादेशिक पक्षांचे वाढते महत्त्व.
- (ii) जात संघटनांची वैशिष्ट्ये.
- (iii) 1980 पासूनचे हिंदू जमातवादी राजकारण.
- (iv) मिश्र अर्थव्यवस्थेचे प्रारूप.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) 1989 च्या निवडणुकांचे महत्त्व
- (ii) शहरी मतदारसंघाच्या वाढीची दोन कारणे
- (iii) प्रभुत्वशाली जातीच्या मर्यादा
- (iv) राष्ट्रीय आल्पसंख्याक आयोग
- (v) लहान राज्याच्या मागणीची दोन कारणे सांगा
- (vi) विशेष आर्थिक क्षेत्र.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-404

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

[PO-017 : Optional Paper]

(Human Rights)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the features and importance of the civil liberty movement in USA.

Or

(2) Critically examine the world wide challenges to Human Rights.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the origin and development of Human Rights through the efforts of the U.N.O.

Or

(2) Critically examine the challenges to Human Rights in India.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) U.N. covenant on Civil and Political Rights.

P.T.O.

- (2) Success of Human Rights Organisations in the world.
- (3) Functions of National Commission for Minorities in India.
- (4) Rights of the refugees and the displaced.

4. Write short notes on any *four* (100 words each) : [20]

- (1) *Two* differences between individual and group rights.
- (2) Anti-poverty rights.
- (3) Relation between Globalisation, Democracy and Human Rights.
- (4) Right to education.
- (5) Role of the National Women's Commission.
- (6) Impact of Dalit Movement on the practise of Human Rights in India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(1) अमेरिकेतील नागरी स्वातंत्र्याच्या चळवळीच्या वैशिष्ट्यांची व महत्वाची चर्चा करा.

किंवा

(2) मानवी हक्कांसमोरील जागतिक आव्हानांचे टिकात्मक परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(1) संयुक्त राष्ट्र संघटनेच्या प्रयत्नांतून 'मानवी हक्कांच्या' उगमाची व विकासाची चर्चा करा.

किंवा

(2) भारतातील मानवी हक्कांसमोरील 'आव्हानांचे' टिकात्मक परीक्षण करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

(1) संयुक्त राष्ट्र संघटनेच्या सनदेतील नागरी व राजकीय हक्क.

(2) जागतिक मानवी हक्क संघटनांचे यश.

(3) भारतातील 'राष्ट्रीय अल्पसंख्याक आयोगाची' कार्ये.

(4) निर्वासितांचे व विस्थापितांचे हक्क.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

(1) व्यक्तिगत व गटांच्या हक्कांमधील देन फरक.

(2) गरीबी-विरोधी हक्क.

(3) जागतिकीकरण, लोकशाही व मानवी हक्क यांच्यातील संबंध.

(4) शिक्षणाचा हक्क.

(5) राष्ट्रीय महिला आयोगाची भूमिका.

(6) भारतातील मानवी हक्कांच्या अंमलबजावणी दलित चळवळीचे योगदान.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-405

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

(PO-018 : Politics and Social Stratification :

Class-Caste and Gender)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]
 - (1) Critically examine Marx's two-class model.
 - (2) Critically examine caste as a basis for social stratification.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]
 - (1) Discuss the Liberal and Radical Feminist Critique of State and Law.
 - (2) Explain the changing nature of class politics in India.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (1) Discuss the concept of social status in Weber's theory of class.
 - (2) Examine the interrelationship between Caste, Class and Gender among the informal sector workers.

P.T.O.

- (3) Discuss the relation between Caste and Class in Indian Politics.
(4) Write a note on 'Engendering Politics'.

4. Answer any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (1) Neo-Marxist theory of class.
(2) Patriarchy.
(3) Deindustrialisation.
(4) Concept of dominant caste.
(5) Political demands of women in India.
(6) Caste and Occupation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील आंकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) मार्क्सच्या द्वि-वर्ग प्रारूपाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
(2) सामाजिक स्तरीकरणाचा आधार म्हणून जातीचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) राज्य व कायदा वरील उदारमतवादी आणि जहाल स्त्रीवादी भूमिकेच्या टीकेची चर्चा करा.
(2) भारतातल्या वर्गीय राजकारणाच्या बदलत्या स्वरूपाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) वेबरच्या वर्ग सिद्धांतातल्या सामाजिक दर्जा या संकल्पनेची चर्चा करा.
- (2) असंघटित क्षेत्रातील कामगारांमधल्या जात, वर्ग आणि लिंग भेद, या घटकांमधल्या आंतरसंबंधांचे मूल्यमापन करा.
- (3) भारतीय राजकारणातील जात आणि वर्गामधल्या संबंधांची चर्चा करा.
- (4) “लिंगाभावाधिष्ठित राजकारण”, यावर टीपा लिहा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) वर्गाचा नव-मार्क्सवादी सिद्धांत.
- (2) पितृसत्ताक.
- (3) अऔद्योगिकरण.
- (4) प्रभुत्वशाली जात—ही संकल्पना.
- (5) भारतातल्या महिलांच्या राजकीय मागण्या.
- (6) जात आणि व्यवसाय.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-406

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

(PO-O19 : Political Economy of India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Critically examine the causes for the choice of planning as the tool for development in India and its limitations.

(2) Critically examine the political context of Liberalisation and the politics associated with it.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Write an essay on the increasing divide among India's classes.

(2) Write an essay on the interface between class and caste in India.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(1) The Mixed Economy Model.

(2) The agrarian class structure.

(3) Impact of the growth of service sector on the Political Economy of India.

(4) Alternate models of development.

P.T.O.

4. Answer any *four* of the following (in **100** words each) : [20]
- (1) Objectives of Privatisation.
 - (2) Impact of Green Revolution.
 - (3) Bharat Vs. India.
 - (4) Class distinction in Urban economy.
 - (5) Colonial legacy of the State of India.
 - (6) The question of Autonomy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]
 - (1) भारताच्या विकासासाठी नियोजनाची एक हत्यार म्हणून निवड करण्यामागील कारणे आणि मर्यादा यांचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
 - (2) उदारमतवादाचा राजकीय संदर्भ व त्यामागील राजकारण याचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]
 - (1) 'भारतीय वर्गामधील वाढणारी दरी', यावर एक निबंध लिहा.
 - (2) 'भारतातील जात व वर्ग यांतील आंतरसंबंध' यावर निबंध लिहा.
3. कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी **250** शब्दात) : [20]
 - (1) संमिश्र अर्थव्यवस्थेचे प्रारूप.
 - (2) कृषीधिष्ठित वर्गरचना.
 - (3) भारतीय अर्थकारणावरील सेवा क्षेत्राच्या वाढीचा परिणाम.
 - (4) विकासाचे पर्यायी प्रारूप.

4. कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) खाजगीकरणाची उद्दिष्टे
- (2) हरितक्रांतीचे परिणाम
- (3) भारत विरुद्ध इंडिया
- (4) शहरी अर्थव्यवस्थेतील वर्गीय अंतर
- (5) भारतीय राज्याचा वसाहतिक वारसा
- (6) स्वायत्ततेचा प्रश्न.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[4003]-407

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

POLITICS

(PO-020 : Optional Paper)

(Globalisation and The State)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss in detail the problem of security dilemma in post-colonial states.

Or

(2) Examine the internal and external factors threatening the legitimacy of the state.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Examine the issue of state intervention in the context of the growing process of democratisation.

Or

(2) Discuss the changing character of the state in Globalisation.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
- (1) Subnationalism : A challenge to the nation-state.
 - (2) Internationalisation : An expansion of Rule of Law.
 - (3) Nature of the state in developing countries.
 - (4) Relation between Transnational Associations and Globalisation.
4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (1) Meaning of Modern Territorial State.
 - (2) *Two* features of the Interventionist state.
 - (3) Domestic dimensions of State security.
 - (4) Two differences between strong states and weak states.
 - (5) Effect on the Third World Countries of integration into the global economy.
 - (6) Growing importance of Transnational Associations.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

(1) वसाहतोत्तर राज्यांमधील सुरक्षेच्या पेचाच्या समस्येची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

(2) राज्याच्या अधिमान्यतेला आव्हान देणाऱ्या अंतर्गत व बाह्य घटकांचे परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

(1) लोकशाहीकरणाच्या वाढत्या प्रक्रियेच्या संदर्भात राज्याच्या हस्तक्षेपाच्या मुद्द्याचे टिकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

(2) जागतिकीकरणामध्ये राज्याच्या बदलत्या स्वरूपाची चर्चा करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) उपराष्ट्रवाद : राष्ट्र-राज्यांपुढील आव्हान
- (2) आंतरराष्ट्रीयकरण : कायद्याच्या राज्याचा विस्तार
- (3) विकसनशील देशांमधे राज्याचे स्वरूप
- (4) बहुराष्ट्रीय संघटना व जागतिकीकरण यांच्यातील संबंध.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) आधुनिक प्रादेशिक राज्याचा अर्थ
- (2) हस्तक्षेप करणाऱ्या राज्याची दोन वैशिष्ट्ये
- (3) राज्याच्या सुरक्षिततेचे अंतर्गत पैलू
- (4) सबल राज्य व दुर्बल राज्य यांच्यातील दोन फरक
- (5) जागतिक अर्थव्यवस्थेत एकरूप झाल्याने तिसऱ्या जगावर झालेला परिणाम.
- (6) बहुराष्ट्रीय संघटनांचे वाढते महत्व.